
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК 334.716

В. Г. Маргасова, к.е.н., доцент,
К. Ю. Сіренко, викладач**ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ
ТА ЧЕРНІГІВСЬКОГО РЕГІОНУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Анотація. У статті проаналізовано основні тенденції розвитку підприємств легкої промисловості України та Чернігівського регіону. Досліджено зарубіжний досвід розвитку легкої промисловості Китаю, США, Туреччини, Балтії, Чехії, Польщі, Росії, Білорусії. Визначено головні недоліки фінансового забезпечення розвитку галузі. Обґрунтовано перспективні напрямки підвищення ефективної діяльності підприємств легкої промисловості.

Ключові слова: легка промисловість, обсяг реалізованої продукції, експорт, імпорт, інвестиції, конкурентоспроможність, ринкова економіка.

В. Г. Маргасова, к.э.н., доцент,
К. Ю. Сиренко, преподаватель**ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ
ПРЕДПРИЯТИЙ ЛЕГКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УКРАИНЫ
И ЧЕРНИГОВСКОГО РЕГИОНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ**

Аннотация. В статье проанализированы основные тенденции развития предприятий легкой промышленности Украины и Черниговского региона. Исследован зарубежный опыт развития легкой промышленности Китая, США, Турции, Балтии, Чехии, Польши, России, Беларуси. Определены главные недостатки финансового обеспечения развития отрасли. Обоснованы перспективные направления повышения эффективности деятельности предприятий легкой промышленности.

Ключевые слова: легкая промышленность, объем реализованной продукции, экспорт, импорт, инвестиции, конкурентоспособность, рыночная экономика.

V. H. Marhasova,
candidate of economic sciences, associate professor,
K. Sirenko, lecturer**PROSPECTS AND ISSUES
OF LIGHT INDUSTRY ENTERPRISES OF UKRAINE
AND CHERNIHIV REGION IN THE CURRENT ENVIRONMENT**

Annotation. It is analyzed the main development trends of Light Industry in Ukraine and Chernihiv region. It is researched a foreign experience of light industry of China, the United States, Turkey, the Baltic Sea States, Czech Republic, Poland, Russia and Belarus. It is defined the main disadvantages of financial sector development within the industry. Long-term areas of light industry enterprises' efficiency improvement are grounded.

Keyword: light industry, volume of sales, export, import, investments, competitiveness, market economy.

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розвитку в Україні особливе місце відводиться промисловому комплексу і, зокрема, легкій промисловості. Від ефективного і ощадливого використання ресурсів залежить не тільки стабільне функціонування галузі і добробут населення, а й створення сприятливих умов для виходу підприємств легкої промисловості на міжнародні ринки з метою збільшення валютних надходжень, нагромадження ресурсів для оновлення парку обладнання, створення нових потужностей, зростання платежів до бюджету тощо. Легка промисловість є однією з найважливіших галузей виробництва непродовольчих товарів. Продукція галузі йде на задоволення потреб населення, забезпечуючи його тканинами, одягом, взут-

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

тям та іншими предметами споживання, а також використовується в інших галузях промисловості у вигляді сировини і допоміжних матеріалів (у харчовій, машинобудуванні та ін.).

Постановка проблеми. За останні роки в Україні практично не відбулось суттєвих зрушень у формуванні й реалізації пріоритетів розвитку легкої промисловості, а спостерігається зменшення обсягів виробництва, моральне і фізичне старіння технологічного обладнання, відбувається відтік фінансових ресурсів та висококваліфікованих кадрів з галузі. Внаслідок цього значна кількість підприємств легкої промисловості є збитковими, що веде до погіршення діяльності всієї галузі.

Виходячи з цього, актуальним питанням є дослідження нових підходів до розробки і реалізації концепції розвитку легкої промисловості, удосконалення державної політики її модернізації та розвитку, спрямованої на забезпечення потреб внутрішнього ринку високоякісною продукцією за рахунок впровадження сучасних технологій виробництва продукції, дизайну, цінової оптимізації та нарощування експортного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ґрунтовні дослідження проблем, пов'язаних з розвитком легкої промисловості, розглядаються у працях О. М. Алімова, О. І. Амоші, В. Н. Амітана, І. П. Булесєва, М. П. Бутка, М. П. Войнаренка, А. П. Гречан, І. М. Грищенко, В. П. Гончарова, М. П. Денисенка, М. М. Єрмошенка, В. Я. Рубана, В. Ф. Столярова, О. В. Царенко, О. Ю. Чубукової, М. Г. Чумаченка та ін. Однак, незважаючи на значну кількість робіт, присвячених цій проблематиці, практично немає наукових робіт, в яких було б запропоновано цілісну систему державної підтримки легкої промисловості у напрямку впровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку цієї галузі.

Постановка завдання. Проаналізувати сучасний стан та тенденцію розвитку легкої промисловості України та Чернігівського регіону.

Виклад основного матеріалу. Легка промисловість України охоплює текстильну, трикотажну, швейну, шкіряну, взуттєву, хутрову та інші галузі. Галузь складається з 17 підгалузей, має виробничий потенціал, здатний виробляти широку номенклатуру і асортимент товарів народного споживання і промислового призначення. Водночас легка промисловість пов'язана з багатьма суміжними галузями і обслуговує весь господарський комплекс країни.

Внаслідок процесів, що відбувались в економіці країни за останні 20 років, галузь пережила глибоку кризу, виробництво продукції скоротилося у 10 разів, частка її в загальному обсязі промислової продукції зменшилась до 1,6 % і в бюджетних надходженнях не перевищила 0,8 %, галузь втратила більше 250 тис. робочих місць [3].

Легка промисловість України на початку 90-х років виготовляла продукцію на суму 15 млрд. дол., у ній було зайнято понад 500 тис. кваліфікованих працівників [6]. У 1990 році галузь забезпечувала близько 11 % промислового виробництва. Однак, після розпаду СРСР, зі становленням самостійної економіки України ситуація різко змінилася: валовий внутрішній продукт України скоротився майже на 60 %, обсяги промислової продукції – на 48,9 %, сільського господарства – на 51,5 %. Реальна заробітна плата зменшилась у 3,8 рази, а реальні виплати з пенсій – у 4 рази [5]. За роки кризи більше ніж удвічі знизилась продуктивність праці, у два рази зросла собівартість промислової продукції. Найбільшого занепаду зазнала легка промисловість України передусім через нестачу власної сировини (бавовни, вовни, шкіри, волокон тощо), низьку якість і обмежений асортимент товарів. Дані таблиці 1 демонструють зменшення частки продукції легкої промисловості в структурі промислового виробництва з 1985-2010 років майже у 10 разів [9].

Таблиця 1

Питома вага легкої промисловості в структурі промислового виробництва (1985-2010 роки), у % від загального обсягу [9]

	Роки											
	1985	1990	1991	1992	1994	1995	1996	1999	2004	2005	2009	2010
Вся промисловість у тому числі:	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
легка промисловість	11,6	10,8	12,3	6,7	4,4	2,8	2,1	1,6	1,2	1,1	0,9	0,8

На даному етапі розвитку спад виробництва продукції легкої промисловості пояснюється загальним кризовим становищем галузі, зумовленим низкою факторів:

- застарілою технологічною базою;
- дефіцитом якісних сировинних ресурсів;

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

- значним скороченням науково-дослідних розробок у галузі, спрямованих на впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво сучасних зразків продукції, які б відповідали вимогам моди, дизайну тощо.

Як наслідок, продукція галузі відрізняється низькою конкурентоспроможністю і витісняється з внутрішнього ринку імпортом. Окрім того, галузь відчуває гострий дефіцит фінансових ресурсів, що впливає на можливості оновлення технологічної бази, номенклатури і асортименту продукції. Галузь втрачає свої позиції на вітчизняному ринку, що робить її реформування необхідним.

Якщо простежити динаміку виробництва основних видів продукції легкої промисловості за період з 1985 по 2010 рр., то можна побачити зниження обсягів виробництва в сотні разів (див. табл. 2). Це зумовлено, перш за все, гострою нестачею сировини і матеріалів, порушенням господарських зв'язків між підприємствами-партнерами та відсутністю валютних коштів для закупівлі сировини з-за кордону. Підприємства легкої промисловості є залежним від імпорту сировини, що робить виробництво більш витратним, позначаючись на ціні кінцевого продукту. Не дивно, що багато підприємств легкої промисловості України працює за так званім давальницьким принципом. Частка продукції виробленої з давальницької сировини у 2010 році складає 90 % швейних та трикотажних виробів, 55 % взуття та більше 15 % панчішно-шкарпеткових виробів. Правовою базою для виконання робіт за давальницьких умов є Закон України «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» зі змінами і доповненнями (№ 4099-VI від 09.12.2011 року) [5].

Таблиця 2

Види продукції	Ріки								
	1985	1990	1995	2000	2001	2003	2006	2009	2010
Тканини, млн. м ²	1160	1210	169	67	75	77	99,9	86,8	88,2
Трикотажні вироби, млн. шт.	320	351	27,0	16,5	21,8	30,3	30,7	16,8	25,5
Панчішно-шкарпеткові вироби, млн. пар	388	443	119	40,0	37,0	43,9	53,8	59,5	76,8
Взуття, млн. пар	186	196	20,6	13,5	15,2	15,9	21,2	20,4	25,7
Гумове взуття, млн. пар	29,3	32,3	7,3	2,2	2,5	3,6	-	-	-
Килими, килимові вироби, тис. м ²	2653	3145	281	5189	4657	4172	6219	4731	5917
Сумки (без дитячих, польових і спеціальних), тис. шт.	11837	12303	1867	820	928	932	566	1169	641
Костюми чоловічі та хлопчачі, тис. шт.	-	-	-	-	-	1567	1344	632	514
Костюми жіночі та дівчачі, тис. шт.	-	-	-	-	-	604	730	318	410
Ремені, тис. шт.	7044	4542	40	6	161	2	-	21,4	45,1

Обвальне скорочення обсягів виробництва практично усіх видів продукції легкої промисловості (табл. 2) певною мірою зумовлено невинуватою відкритістю внутрішнього ринку до імпортованої продукції та державною митною політикою.

До того ж для товарів легкої промисловості, які виробляють вітчизняні підприємства, діє жорсткий санітарно-гігієнічний контроль, у тому числі щодо складу сировини, застосованих хімічних матеріалів, барвників, обробних матеріалів. У той час до імпортованих виробів «секонд-хенду» контроль за зазначеними параметрами не здійснюється, що становить загрозу здоров'ю людей.

Однією з причин кризового стану виробництва галузі є нестача власних обігових коштів для збереження обсягів виробництва продукції підприємств легкої промисловості, інвестиційних ресурсів для модернізації обладнання та впровадження нових технологій і методів виробництва. Виробничо-технічний стан галузі за останні роки характеризувався високою зношеністю основних засобів (майже 90 %) [9].

Через брак капітальних інвестицій та амортизаційну політику зростає фізичне і моральне старіння основних засобів, особливо технологічного обладнання, яке знаходиться за межею критичного віку (під критичним віком розуміємо фактичний середній вік обладнання, за межами якого воно вибуває через знос). Безперечно, на такому морально й фізично зношеному обладнанні неможливо забезпечити випуск якісної продукції, зниження витрат на її виробництво за рахунок ресурсозбереження та підвищення продуктивності праці.

Спостерігається низький рівень інвестицій у легку промисловість України як із боку іноземних інвесторів, так і з боку держави. Обсяги інвестицій в основний капітал легкої промисловості протягом тривалого часу залишаються найнижчими серед усіх галузей промисловості. Частка інвестицій у легку промисловість від загального їх обсягу знизилася з 1,2 % у 2001 р. до 0,5 % у 2010 р. [6]. Вітчизняні та іноземні інвестори у 2010 р. надавали перевагу Львівській, Хмельниць-

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

кій, Закарпатській областям. Найнижча питома вага обсягу інвестицій в основний капітал легкої промисловості в структурі інвестицій спостерігалася у Донецькому, Придніпровському регіонах.

Рівень інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості залишається на найнижчому рівні порівняно з іншими галузями. Серед 50 % прибуткових підприємств нововведення здійснювало лише кожне 15-те підприємство галузі, хоча успішність їх діяльності та розвитку багато в чому залежить саме від інноваційно-інвестиційної діяльності [5].

Залишається низьким і рівень оплати праці в легкій промисловості, що пояснюється наявністю великої частки ручної праці. Підприємства легкої промисловості є трудомісткими, але рівень оплати праці не відповідає середньому по промисловості [3].

5 лютого 2008 року на засіданні Генеральної Ради СОТ Україну було прийнято до Світової організації торгівлі. Це можна вважати одним із глобальних факторів, окрім фінансової кризи, який негативно вплинув на розвиток легкої промисловості в останні роки. Доля імпортованих товарів на ринку України зросла до 80-90 відсотків. Про це свідчить динаміка експорту – імпорту товарів легкої промисловості (див. табл. 3).

Таблиця 3

Аналіз імпорту та експорту основних товарів легкої промисловості за 2010 рік [9]

Назва товару	Імпорт, тис. дол.			Експорт, тис. дол.		
	2009 р.	2010 р.	2010 р. до 2009 р. у %	2009 р.	2010 р.	2010 р. до 2009 р. у %
Шкури	444	626	141,0	1 380	1 719	124,6
Вироби із шкіри	64 550	97 723	151,4	27 933	44 112	157,9
Сировина пушно-хутрова та хутрові шкури	5 199	3 660	70,4	6 737	6 671	99,0
Одяг з хутра	2 123	2 274	107,1	550	354	64,4
Хутро штучне та вироби з нього	436	1 257	2,9 рази	201	82	40,8
Тканини з шовку	2 078	2 560	123,2	74	55	74,3
Вовна та відходи вовни	3 079	2 853	92,7	154	226	146,8
Пряжа з вовни	1 945	2 154	110,7	43	38	88,4
Волокно лляне, конопляне, джутове, сизалю	1 053	871	82,7	1 063	1 107	104,1
Пряжа лляна та з інших рослин	1 185	2 439	205,8	58	16	27,6
Тканини з льону та інших рослин	9 993	10 233	102,4	134	154	114,9
Нитки та пряжа з хімічних ниток	71 307	113 211	158,8	6 803	4 154	61,1
Тканини з хімічних ниток та волокон	146 690	193 890	132,2	8 923	7 412	83,1
Килими	23 792	37 856	159,1	14 859	11 645	78,4
Трикотажні полотна	59 955	83 414	139,1	4 045	6 662	164,7
Одяг трикотажний	159 320	278 373	174,7	93 564	109 298	116,8
Панчішно-шкарпеткові вироби	56 064	111 283	198,5	10 613	16 247	153,1
Білизна постільна, столова, гардини, штори	23 918	44 241	185,0	20 121	18 863	93,7
Взуття та частини взуття	267 151	468 893	175,5	138 871	169 329	121,9
Головні убори	8 348	7 293	87,4	4 105	3 550	86,5
Всього товарів	1 761 519	2 571 009	146,0	1 020 590	1 068 649	104,7

* Складено автором за даними Державного комітету статистики

Внутрішній ринок країни практично заповнила продукція, завезена нелегально, без сплати мита, зборів, або ще гірше – контрабанда з країн з дешевою робочою силою та знецінені товари, що були у вжитку. За даними окремих експертів, контрабандна продукція займає близько 70 % ринку [6].

За офіційними даними, офіційний імпорт продукції легкої промисловості становить 5 %. Проте більше 80 % продукції галузі потрапляють до України нелегально. Статистика показує, що річний оборот ринку одягу становить 500 млн. дол. США (неофіційні дані обчислюються в 10 млрд. дол. США) [5].

В основному, ринок легкої промисловості України насичений продукцією підприємств Туреччини – 32 %, Китаю – 15 %, країни Балтії, Чехії, Польщі – 15 %, Росії, Білорусі – 9 %, вітчизняними товарами – 13 % та ін. [3]. За 2010 рік обсяги імпорту перевищили обсяги експорту на 1 502 360 тис. дол. США (2,4 рази); обсяги імпорту в порівнянні з 2009 роком збільшилися на

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

809 490 тис. дол. США (46,0 %), обсяги експорту збільшилися на 48 059 тис. дол. США (4,7 %). За 2010 рік обсяги імпорту товарів легкої промисловості в порівнянні з 2009 роком збільшилися на 46,0 % і в 2,4 рази перевищили обсяги їх експорту [9].

Через загальну непрозорість ринку, неврегульованість імпорту та нерівні умови конкуренції товари легкої промисловості імпортуються в Україну в таких обсягах, що це спричиняє серйозну загрозу для вітчизняних підприємств.

Слід відзначити, що питання необхідності підтримки легкої промисловості країни час від часу піднімається на державному рівні. Так, ще у 2006 році було ухвалено «Концепцію Державної програми розвитку легкої промисловості на період до 2011 року» [7]. Але цю програму так і не було прийнято. Також ще й досі не розроблено стратегію розвитку галузі. Останнім часом обговорюються нові спроби підтримки розвитку галузі.

Так, новий Податковий кодекс передбачає на протязі 10 років, починаючи з 01.01.2011 р. «звільнення від оподаткування прибутку, отриманого від основної діяльності підприємств легкої промисловості (група 17 – група 19 КВЕД ДК 009:2005), крім підприємств, які виробляють продукцію на давальницькій сировині» [4].

Також у Верховній Раді зареєстровані законопроекти, спрямовані на збалансування імпорто-експортних потоків, регулювання надходжень «секонд-хенду». Але вирішення системних проблем легкої промисловості потребує не окремих заходів, а цілісної послідовної державної політики, що має базуватися на системній стратегії підтримки цієї галузі, яка передбачає гармонізацію державного регулювання у різних сферах управління: податковій, митній, фінансово-інвестиційній, інноваційній, інституціональних перетворень, міжнародних відносин тощо.

Легка промисловість традиційно є однією з невід'ємних складових промисловості Чернігівщини. Ця соціально орієнтована галузь забезпечує населення тканинами, одягом, взуттям та іншими споживчими товарами.

Аналізуючи Чернігівський регіон, можна сказати, що обсяг реалізованої продукції легкої промисловості складає 3,1 % від загальної вартості промислової продукції. На підприємствах легкої промисловості Чернігівської області зайнято 5,2 тис. осіб, або кожен десятий працюючий у промисловості [9].

Таблиця 4

Виробництво найважливіших видів продукції легкої промисловості Чернігівського регіону [9]

Види продукції легкої промисловості	Роки					
	2003	2005	2007	2008	2009	2010
Вовна (овеча) мита знежирена, некарбонізована, яка не піддалась кардо- чи гребенечесанню, т	760,0	548,0	700,0	869,0	246,0	326,0
Пряжа вовняна, т	22,0	89,4	137,6	110,5	149,0	289
Нитки синтетичні та штучні комплексні (крім швацьких ниток), розфасовані для роздрібної торгівлі, т	21,7	19,7	34,0	8,5	–	–
Тканини, тис. м ²	4433,2	7266,6	6799,4	7224,1	4559,2	3222,9
Білизна постільна, тис. шт.	157,3	263,0	526,5	687,2	274,8	303,6
Білизна столова, тис. шт.	4,0	16,1	3,7	2,7	2,2	0,2
Матеріали неткані і вироби з матеріалів нетканних, т	325,0	514,4	684,6	578,1	468,9	234,4
Вироби панчішно-шкарпеткові трикотажні машинного чи ручного в'язання, тис. пар	1792	1921,8	23,4	133,2	82,8	49,6
Взуття, тис. пар	512,3	706,6	938,1	913,1	834,9	996,6
Одяг та доповнення до нього для маленьких дітей зростом не більше 86 см трикотажні машинного чи ручного в'язання, тис. шт.	126,7	141,3	0,2	–	–	–
Тканина кордна для шин з ниток високоміцних нейлонових чи поліамідних інших, ниток поліефірних, м віскозних, тис.м ²	15707	25430	35135	31948	6041	1094

Згідно з таблицею 4, у Чернігівській області зосереджено значне виробництво тканин – 3 222,9 тис. м², кордних тканин – 1 094 тис. м², взуття – 996,6 тис. пар. Хоча слід відмітити значне коливання обсягів виробництва по роках. Таким чином, галузь розвивається дуже нестабільно, що свідчить про значні коливання у використанні потужностей підприємства та наявність резервів випуску продукції у разі підвищення на нею попиту.

Характерним для області є те, що тільки п'ята частина продукції легкої промисловості – це товари широкого використання, решта – сировинна продукція. У області зосереджено виробництво майже всіх основних видів товарів легкої промисловості, які виробляються в Україні.

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Зокрема, підприємствами Чернігівщини вироблено майже половину вовняних тканин, більш ніж 15 % палът та напівпалът жіночих та дівчачих, 4 % взуття тощо [5].

Впродовж січня-березня 2011 р. від іноземних замовників на підприємства легкої промисловості надійшло текстилю та текстильних виробів на 2,8 млн. дол. США (37,7 % від імпорту давальницької сировини загалом в області) та експортовано текстильних виробів на 2,6 млн. дол. США (29,5 % експорту готової продукції).

Серед основних виробників продукції легкої промисловості – ЗАТ «КСК»Чексіл», ВАТ «Елегант», ЗАТ «Виробничо-торгова фірма «Сіверянка», ЗАТ «Взуттєва фабрика «Берегиня», УВП УТОГ, ПП «ТК-Стиль».

Ефективність діяльності підприємств галузі характеризує показник рентабельності операційної діяльності, який вимірюється відношенням фінансового результату від операційної діяльності до відповідних витрат. Згідно з даними таблиці 5, за аналізований період рентабельність підприємств легкої промисловості значно менша від рентабельності промисловості в цілому, окрім 2009 року. Протягом ряду років галузь взагалі працювала збитково.

Таблиця 5

Рентабельність операційної діяльності легкої промисловості України [8]

	Роки							
	2000	2002	2003	2005	2006	2008	2009	2010
Промисловість	4,8	2,6	3,3	5,5	5,8	4,9	1,8	3,5
в тому числі:								
легка промисловість	-0,1	-1,6	0,4	-0,2	0,2	-1,6	3,1	2,3

Основними факторами, які привели до занепаду галузі легкої промисловості, є:

- переповнення внутрішнього ринку імпортними товарами із заниженою митною вартістю, товарами групи «секонд-хенд». В Україні в торговельній системі «секонд-хенд» задіяно понад 2 млн. осіб. Попит населення на купівлю комісійних товарів за останні роки збільшився в декілька разів. Незважаючи на прогнози економістів про неперспективність цього бізнесу, нові «секонд-хенди» виростають на кожному кроці, наче гриби після дощу, що створює загрозу для розвитку вітчизняного виробництва;

- відсутність сприятливих умов для закупівлі високоякісного обладнання, яке не виробляється в Україні;

- низький рівень інвестицій у легку промисловість України як з боку іноземних інвесторів, так і з боку держави;

- поділ великих підприємств галузі на дрібні, які переходять на спрощену систему оподаткування, або у «тінь», і неспроможні впроваджувати сучасні технології та дизайн [1];

- залежність виробництва від імпоротної сировини, що збільшує вартість готової продукції, робить її неконкурентоспроможною на внутрішньому ринку в умовах широкого вибору дешевих імпортних товарів;

- низька платоспроможність споживчого попиту на внутрішньому ринку, що призводить до наповнення внутрішнього ринку дешевою імпоротною продукцією;

- застаріле обладнання на підприємствах, використання якого знижує ефективність виробничих процесів та якість продукції, що виробляється;

- недостатнє фінансування інвестиційно-інноваційних процесів на підприємствах галузі;

- зміна уподобань, моди, до яких не можуть швидко пристосуватися вітчизняні підприємства;

- проблема захисту вітчизняного виробника, якого витісняють неякісні імпортні товари.

Дослідження стану легкої промисловості України та Чернігівської області дозволило дійти висновку, що ситуація в галузі залишається складною через відсутність достатніх джерел фінансування і недостатню підтримку з боку держави. Підприємства не можуть ефективно працювати через брак інвестицій і відповідного високотехнологічного обладнання.

Проведений аналіз сучасного стану легкої промисловості показує, що галузь дуже тяжко виходить із кризи. Кризове становище в галузі обчислюється не двома роками, а з 90-х років. Це зумовлено рядом проблем, що носять системний характер, вирішення яких залежить від державної політики підтримки галузі. Тому змінити складну ситуацію, у якій опинилася легка промисловість, можливо тільки за наявності державної системної стратегії розвитку галузі й відповідних програм, які мають забезпечити перехід галузі на інноваційну модель розвитку, орієнтовану на підвищення її конкурентних переваг і збільшення випуску конкурентоспроможної продукції.

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Висновки. Для подальшого розвитку легкої промисловості необхідно:

- 1) проводити роботу з включення легкої промисловості у Закон України «Про пріоритетні напрямки науки і техніки України» та присвоїти їй статус пріоритетної галузі;
- 2) відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» вжити заходів щодо створення інноваційної інфраструктури для розвитку легкої промисловості;
- 3) стимулювати технічне переоснащення підприємств, зокрема за рахунок виключення з бази оподаткування частини прибутку, що спрямовується на ці цілі;
- 4) розширити доступ підприємств до кредитних ресурсів банківської системи та інвестиційних ресурсів за рахунок виваженої грошово-кредитної, податкової, бюджетної політик;
- 5) поставити вигідні умови для притоку іноземних інвестицій в галузь;
- 6) розробити комплексну систему прогнозування розвитку легкої промисловості, а також проводити ефективну політику з відновлення роботи підприємств, що простоюють;
- 7) розробити програми щодо поступового подолання залежності виробництва від роботи на давальницькій сировині та послідовного переходу до випуску продукції з використанням вітчизняних сировинних ресурсів;
- 8) встановити нульову ставку митного збору на імпортне технологічне устаткування, що не має вітчизняних аналогів для легкої промисловості;
- 9) виробляти товари для людей середнього достатку, які віддають перевагу якості за прийнятною ціною, а не дешевим, але зовсім не якісним товарам з Китаю;
- 10) співпрацювати з міжнародними фірмами на таких умовах, які б забезпечували отримання прибутку і вітчизняному виробнику.

Українські підприємства мають розробити маркетингову стратегію своєї поведінки на ринку. Тому, зараз постає питання про здійснення перекваліфікації фінансового менеджменту українських фірм, їх ознайомлення з міжнародними стандартами фінансової звітності. Підвищення фінансової обізнаності робітників сектору.

Проте, не дивлячись на ряд проблем, які характерні для легкої промисловості України, все ж таки її варто розглядати як перспективну галузь. За оцінками експертів, ринок одягу та взуття входить до 20 найрозвиненіших ринків України, українці витрачають на взуття та одяг приблизно 30-40 % свого місячного доходу, що перевищує показники в країнах Європи.

Література

1. Мірко Н. В. Теоретичні засади активізації внутрішнього ринку продукції легкої промисловості / Н. В. Мірко // Інвестиції : практика та досвід. – 2010. – № 20 – С. 47-51.
2. Умеров Р. Е. Організаційний механізм інвестування інноваційної діяльності малого та середнього бізнесу в Україні / Р. Е. Умеров // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 12. – С. 160-163.
3. Тарасенко І. О. Методологічні положення прогнозування сталого розвитку підприємств легкої промисловості / І. О. Тарасенко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 7. – С. 153-163.
4. Царенко О. В. Інвестиційні механізми реалізації цільової стратегії інноваційного розвитку легкої промисловості регіону / О. В. Царенко // Інвестиції : практика та досвід. – 2010. – № 10. – С. 9-13.
5. Царенко О. В. Інноваційна інтеграція як ефективний механізм нарощення конкурентних переваг легкої промисловості регіональних економічних систем / О. В. Царенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 5 – С. 19.
6. Царенко О. В. Реінжиніринг малого бізнесу як засіб реалізації цільової стратегії інноваційного розвитку легкої промисловості регіонів / О. В. Царенко // Інвестиції : практика та досвід. – 2010. – № 9. – С. 62-65.
7. Янковець Т. М. Інноваційні стратегії підприємства легкої промисловості як засіб реалізації його інноваційного потенціалу / Т. М. Янковець // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №2. – С. 167-175.
8. Легка промисловість України [Електронний ресурс] // Державна підтримка українського експорту / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://ukrexport.gov.ua/ukr/prom/ukr/9.html>
9. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Bibliography

1. Mirko N. V. Teoretychni zasady aktyvizatsii vnutrishnioho rynku produktsii lehkoj promyslovosti / N. V. Mirko // Investytsii : praktyka ta dosvid. – 2010. – № 20 – S. 47-51.
2. Umerov R. E. Orhanizatsiinyi mekhanizm investuvannya innovatsiinoi diialnosti maloho ta serednioho biznesu v Ukraini / R. E. Umerov // Aktualni problemy ekonomiky. – 2011. – № 12. – S. 160-163.
3. Tarasenko I. O. Metodolohichni polozhennia prohnozuvannya staloho rozvytku pidpriumstv lehkoj promyslovosti / I. O. Tarasenko // Aktualni problemy ekonomiky. – 2010. – № 7. – S. 153-163.
4. Tsarenko O. V. Investytsiinyi mekhanizmy realizatsii tsilivoi stratehii innovatsiinoho rozvytku lehkoj promyslovosti rehionu / O. V. Tsarenko // Investytsii : praktyka ta dosvid. – 2010. – № 10. – S. 9-13.
5. Tsarenko O. V. Innovatsiina intehratsiia yak efektyvnyi mekhanizm naroshchennia konkurentnykh perevah lehkoj promyslovosti rehionalnykh ekonomichnykh system / O. V. Tsarenko // Investytsii : praktyka ta dosvid. – 2010. – № 5 – S. 19.
6. Tsarenko O. V. Reinzhyriynh maloho biznesu yak zasib realizatsii tsilivoi stratehii innovatsiinoho rozvytku lehkoj promyslovosti rehioniv / O. V. Tsarenko // Investytsii : praktyka ta dosvid. – 2010. – № 9. – S. 62-65.

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

7. Yankovets T. M. Innovatsiini stratehii pidpriemstva lehkoï promyslovosti yak zasib realizatsii yoho innovatsiinoho potentsialu / T. M. Yankovets // Aktualni problemy ekonomiky. – 2010. – № 2. – S. 167-175.
8. Lehka promyslovist Ukrainy [Elektronnyi resurs] // Derzhavna pidtrymka ukrainskoho eksportu / Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. – Rezhym dostupu : <http://ukrexport.gov.ua/ukr/prom/ukr/9.html>
9. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Надійшла 12.02.2012